

Õiguskantsler

Minister Jürgen Ligi
Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 24.07.2012 nr 1.1-10./11231
Õiguskantsler 27.08.2012 nr 18-2/121155/1203989

Arvamus eelnõule Riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogu asutamine ja selle põhimääruse eelnõu

Austatud härra minister

Tänan Teid, et pöördusite minu poole arvamuse saamiseks. Põhiseadusest ning õiguskantsleri seadusest tulenevalt on õiguskantsleri institutsioon ellu kutsutud kehtivate õigustloovate aktide põhiseaduslikkuse kontrollimiseks, kuid olen siiski püüdnud võimalusel olulisemate seadus- ja määruseelnõude kohta oma arvamuse esitada.

Riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogu asutamise ja selle põhimääruse eelnõuga tutvumise järel soovin Teiega jagada kahte tähelepanekut, mis puudutavad andmekogu eesmärgi määramist ning andmete säilitustähtaega.

Olen mitmete aastate jooksul väljendanud seisukohta, et andmekogu eesmärk tuleks seaduses sõnastada piisavalt määratletult.¹ Riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogu eesmärk on avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 106 lõikes 1² ning andmekogu põhimääruses³ sõnastatud erinevalt. Kui seaduse tasandil on andmekogule omistatud kaks eraldi eesmärki, siis andmekogu põhimääruses

¹ Vt nt õiguskantsleri 2005. aasta tegevuse ülevaade, lk 91: „Eeltoodu tähendab ka, et Vabariigi Valitsus ei saa omaalgatuslikult täita lünki ega reguleerida valdkondi, mis on tegelikult seadusloome objektiks. Kindlasti puudutab põhiõiguste riive formaalse põhiseaduspärasuse nõue ka õigusselguse põhimõtet – põhiõigust riivav seadus peab olema piisavalt täpselt formuleeritud ning selge sõnastusega. Kõik eelõeldu kehtib ka isikuandmete kogumise kohta. Et isikuandmete töötlemisega satuvad ohtu isikute põhiõigused, saab seda teha vaid seadusandja ette antud raamides. Kui aga seadust lugedes ei selgu, mis eesmärkidel ning millises ulatuses riik isikuandmeid kogub, siis ei ole see õiguskantsleri hinnangul põhiseaduse nõuetega kooskõlas.“ Arvutivõrgus kättesaadav: <http://oiguskantsler.ee/et/2005>.

² § 106. Riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogu

(1) Riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogu on riigi personali- ja palgaarvestuseks vajalike andmete töötlemiseks peetav riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille eesmärk on:

1) tagada asutuste strateegiliseks ja personalijuhtimiseks vajaliku informatsiooni olemasolu;

2) tagada avaliku teenistuse arendamiseks ning Riigikogule ülevaate koostamiseks vajalike statistiliste andmete olemasolu.

³ § 2. Andmekogu pidamise eesmärk

Andmekogu pidamise eesmärk on tagada riigi ametiasutustele, nende hallatavatele riigiasutustele ja andmekoguga liitunud põhiseaduslikele institutsioonidele (edaspidi asutus) strateegiliseks ja personalijuhtimiseks, Rahandusministeeriumile avaliku teenistuse arendamiseks ning aruandluse koostamiseks Riigikogule vajalik informatsioon ja statistilised andmed.

on need sulandunud üheks. Et sõnastuses on erisusi, võib sellest tõusetuda erinevaid tõlgenduslikke vaidlusi, mis omakorda võivad kaasa tuua inimeste eraelu ja informatsioonilise enesemääramise põhiõiguste ulatuslikuma riive, kui seadusandja volitanud on. Palun seetõttu kaaluda ATS §-s 106 lõikes 1 sisalduva sõnastuse kasutamist ka põhimääruses.

Isikuandmete töötlemisega seonduvate eraelu ja informatsioonilise enesemääramise põhiõiguste riive proportsionaalsuse kontekstis võib küsitavaks osutada ka määruse eelnõu §-s 12 sisalduv regulatsioon, mis näeb ette andmete säilitamise. Eelnõu § 12 lõikest 2 ja 1 tuleneb, et pärast töösuhte lõppu säilitatakse andmeid järgmiselt:

- 1) avaliku teenistuse staaži arvestamiseks vajalikke andmeid 75 aastat;
- 2) teisi personali ja -palgaarvestuse andmeid 7 aastat.
- 3) töötaja aadress ning abikaasa, alaealiste laste ja teiste ülalpeetavate isikuandmed kustutatakse.

Isikuandmete töötlemisega kaasneb isiku põhiõiguste riive, mistõttu peab normilooja hoiduma põhiõiguste piiramist ülemääraselt. Seda põhimõtet täpsustavad isikuandmete kontekstis mitmed isikuandmete kaitse seaduses (edaspidi ka IKS) sätestatud põhimõtted, mh näeb IKS § 24 p 1 ette, et isikuandmete töötleja on isikuandmete töötlemisel kohustatud eesmärkide saavutamiseks mittevajalikud isikuandmed viivitamata kustutama või sulgema, kui seadus ei näe ette teisiti. Selleks, et hinnata, kas isikuandmete säilitamine eelnõu §-s 12 sätestatud viisil on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas, peaksin hindama, kas vastavad säilitamistähtajad teenivad legitiimset eesmärki ning kas säilitamisega kaasnev riive on proportsionaalne. Paraku on eelnõu seletuskirjas üksnes taasesitatud andmete säilitamise tähtajad, kuid ei ole niisuguste tähtaegade kasutamist põhjendatud. Seetõttu ei ole ka minul võimalik hinnata, kas eelnõus esitatud tähtajad vastavad proportsionaalsuse põhimõttele. Eelnõu seletuskiri vajaks selles osas täiendamist ning põhjenduste osas kaalumist, kas nii pikad tähtajad on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas.

Täna Teid, et võimaldasite mul oma arvamuse esitada.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Monika Mikiver 693 8412
monika.mikiver@oiguskantsler.ee